

VYTAUTAS MAGNUS
UNIVERSITY
Faculty of Social Sciences

II INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
CONFERENCE

MODERNIZATION
OF THE EDUCATIONAL
S Y S T E M:
WORLD TRENDS
AND NATIONAL
PECULIARITIES

February
22th, 2019

KAUNAS
Lithuania

Васильєва І. В.,

*доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії, біоетики та історії медицини
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця*

Нечушкіна О. В.,

*магістр соціології, старший викладач кафедри
філософії, біоетики та історії медицини
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця*

Кірієнко С. В.,

*викладач кафедри філософії, біоетики та історії медицини
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна*

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Парадигмальний дискурс освіти привертає сьогодні особливу увагу педагогів, психологів, філософів, соціологів та ін. представників соціогуманітаристики. Нова система освіти представлена в термінах «розвиваючої», «когнітивно-інформаційної», «компетентнісної», «особистісної», «аксіологічної» тощо. На наш погляд, їх комплементарне об'єднання можливе на основі гуманістичної парадигми, спрямованої на цілісне відтворення людини як особистості в її фізичних, психічних, соціальних, інтелектуальних і духовних якостях.

Згідно чинного законодавства України, «вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівні вищої освіти, що за складністю є вищим, ніж рівень повної загальної середньої освіти» [1, с. 2]. Соціально-гуманітарна складова простежується й у визначенні таких базових понять Закону України «Про вищу освіту» як «компетентність», «якість вищої освіти» тощо. Ще більш широкий перелік «гуманітарних» якостей, необхідних випускникам сучасних ВНЗ міститься в інтерв'ю Л. Гриневич від 22 травня 2017 року. Міністр освіти наголошує, що школа і університет зовсім не формує «м'яких навичок». Власне, критичне мислення, вміння вирішувати комплексні проблеми, співпрацювати з іншими, емпатія – тобто те, чого сьогодні немає у навчальному процесі [2]. В зв'язку з вищезазначеним важко переоцінити значення викладання соціально-гуманітарних дисциплін у модернізації вітчизняної системи освіти у відповідності до європейських та міжнародних стандартів.

Отже, виникає питання щодо значення соціально-гуманітарної складової у системі сучасної вищої медичної освіти. Соціально-гуманітарним аспектам вищої медичної освіти в Україні присвячені праці А. Алексєнко, В. Качкана, М. Попова, О. Романюк, Я. Цехмістера, І. Утож та ін. Проте недостатньо дослідженим залишається питання щодо взаємозв'язку між парадигмальними змінами у медицині та у системі вищої медичної освіти.

Як відомо, протягом всієї історії об'єктом дослідження медицини була й є людина, а предметом – «ті аспекти життєдіяльності людини, які представлені її здоров'ям та хворобою, нормою та патологією в усьому різноманітті її зв'язків з екосоціумом.» [3, с. 265]. Одним із вагомих факторів, що зумовлюють вектори трансформації вищої медичної освіти є парадигмальні зміни у розумінні здоров'я людини не тільки у науковому, а й більш широкому соціально-культурному контексті. Саме з врахуванням культурно-історичної динаміки ми виокремили та проаналізували міфологічну, античну, релігійну, біомедичну, соціомедичну парадигми здоров'я [4]. Проте з погляду на питання трансформації вищої медичної освіти особливе значення має проблема переходу від біомедичної до соціомедичної моделі здоров'я.

Біомедичній моделі властива акцентуація уваги лікаря на вітально-соматичному значенні здоров'я, в контексті забезпечення нормального функціонування людського організму. Акцентуація уваги на соціальних факторах у соціомедичній моделі здоров'я не означає нехтування іншими його аспектами. За Статутом ВООЗ здоров'я – це стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб і вад. Згідно підходам ВООЗ, понад 50% впливу на здоров'я має спосіб життя, 25% – екологія, біля 20% – спадковість, решта факторів – вплив медицини та охорони здоров'я. Отже, здоров'я постає як системоутворюючий фактор, що пов'язує економіку, культуру, умови і стиль життя людини. Сьогодні все більше науковців звертає увагу на необхідність подальшої трансформації соціомедичної моделі здоров'я на основі холистичних підходів з врахуванням цілісності, багаторівневості людини як біопсихосоціальної і духовної істоти, в єдності її взаємодії з соціальним і природним середовищем. Невипадково актуальним є питання про *статус медицини як синтетичної науки*, пов'язаної органічно не тільки з медико-біологічними, клінічними, а й соціально-гуманітарними галузями знань, *значення філософської, соціально-гуманітарної освіти для професійної соціалізації студентів.*

Перехід від біомедичної до соціомедичної холистичної моделі у практичній медицині є достатньо складним і суперечливим процесом, який залежить від багатьох чинників. Проте, важко переоцінити значення якісної медичної освіти, яка ґрунтується на гуманістичних засадах у реалізації цього процесу.

У 2016 році авторами даної роботи у складі соціологічної групи НМУ було проведено опитування студентів I-х курсів лікувальних факультетів.

Студентам було запропоновано обрати визначення здоров'я серед запропонованих, або надати свій варіант відповіді.

Таблиця 1

Визначення здоров'я студентами-медиками (N=384, відповіли 97,9%)

«Здоров'я для вас це»	Частота	% до тих, хто відповів
«Стан, коли всі медико-біологічні параметри організму знаходяться в межах норм, які визначені сучасною діагностикою»	164	43,6
«Стан при якому людина не відчуває занепокоєння щодо свого здоров'я»	105	27,9
«Це бажаний стан, який досягається постійним дотриманням правил здорового способу життя»	55	14,6
«Актуально недосяжний стан фізичного психічного та соціального благополуччя»	21	5,6
«Здоров'я, насамперед, є даром Божим»	15	4,0
інша відповідь	13	3,5
важко відповісти	3	0,8

Отже, більшість респондентів (43,6%) обрали визначення здоров'я з позиції біомедичної моделі, що актуалізує посилення блоку соціогуманітарної підготовки майбутніх лікарів для формування в них розуміння феномену здоров'я в контексті сучасних парадигмальних змін в медицині.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII (набув чинності з 06.09.2014). – К. НМУ, 2014. – 92 с.
2. Міністр освіти і науки Лілія Гриневич: «Я стверджую, що в нас відсутній рівний для всіх доступ до якісної освіти». – https://censor.net.ua/resonance/440800/mnstr_osvti_nauki_llya_grinevich_ya_stverdjuu_scho_v_nas_vdsutnyi_rvnyi_dlya_vsh_dostup_do_yaksno
3. Ю.М. Хрусталева, Г.И. Царгородцев. Философия науки и медицины. М.: ГЭОТАР – Медиа, 2007. – 512 с.
4. І.В. Васильєва. Людина у релігійному вимірі: монографія – К.: Книга плюс – Херсон: ПП Кальченко, 2009. – 345 с. І.В. Васильєва, Л.В. Білецька. Філософські аспекти гуманізації та гуманітаризації вищої медичної освіти в контексті сучасної парадигми здоров'я. Політологічний вісник. Збірник наукових праць. – К.: «Інтас», 2012. – С. 1122-131 та ін.

Васильєва-Халатникова М. О.,

кандидат педагогічних наук,

асистент кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

АКТУЛЬНІ ПИТАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Актуальною тенденцією розвитку сучасної освіти стає перехід до системи доступної освіти для кожного в освітніх установах. Формування процесів навчання з постановкою адекватних цілей для всіх дітей, процес ліквідації різних бар'єрів для найбільшої підтримки кожного і максимального розкриття його потенціалу – найважливіше завдання установ освіти. Поява ідей доступної освіти тягнуть за собою навмисні і об'єктивні зміни зв'язків всередині освітніх систем, внаслідок чого народжується нова об'єктна галузь дослідження – інклюзивна освіта. Це новий соціальний феномен розвитку освітньої системи.

Інклюзія розглядається як повне включення дитини з інвалідністю в усі позитивні аспекти життя освітньої установи, які доступні їх звичайним одноліткам.

У вузькому змістовному значенні інклюзивна освіта – це включення дитини з інвалідністю в загальноосвітній процес разом з іншими дітьми для засвоєння соціального досвіду та існуючої системи суспільних відносин.

У широкому розумінні, інклюзивна освіта розглядається у перекладі з французької мови (від франц. *inclusif* – включає у себе). Відповідно до визначення професора Манчестерського університету Пітера Мітглер, «інклюзивна освіта – це перший крок на шляху досягнення кінцевої мети – створення інклюзивного суспільства, яке дозволить всім дітям і дорослим незалежно від статі, віку, етнічної приналежності, здібностей повноцінно брати участь в житті суспільства і робити свій внесок».

Ідеї інклюзивної освіти отримують розвиток в українському суспільстві, що свідчить про його демократизацію. Процеси демократизації, гуманізації суспільного життя знаходять підтримку в ряді міжнародних, правових актів, якими були закладені основні принципи і підходи до реалізації ідей інклюзивної освіти у світовому освітньому просторі.

Сьогодні відбуваються величезні зміни в поглядах на систему освіти дитини з інвалідністю. У перебудові системи спеціальної освіти відображаються цінності сучасності, найважливішою тенденцією організації освіти дитини з інвалідністю стає інтеграція в простір масової освіти.

Інклюзивний підхід в освіті свідчить про перехід до «соціальної» моделі, яка стверджує:

- причина інвалідності знаходиться не в самому захворюванні, як такому;

CERTIFICATE OF PARTICIPATION

is hereby granted to

Vasylieva I. V.

for participating in the

Juozas Augutis,

Dr. Hab., Professor,
Rector, Vytautas Magnus University

VYTAUTAS MAGNUS
UNIVERSITY
Faculty of Social Sciences

II INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
CONFERENCE

MODERNIZATION
OF THE EDUCATIONAL
S Y S T E M:
WORLD TRENDS
AND NATIONAL
PECULIARITIES

February
22th, 2019

KAUNAS
Lithuania